

Arbetsmarknadsnämnden
Mohamad Hassan

Svar på interpellation från Jonas Segersam (KD) angående stävjade av fusk med försörjningsstöd

1. Har Uppsala infört, eller avser införa Södertäljemodellen för ekonomiskt bistånd?

Att säkerställa att rätt bistånd utgår och att stävjande av fusk är, och har varit, en viktig och aktuell fråga. Södertälje och Uppsala står delvis inför likande utmaningar men har också olika förutsättningar med tanke på demografi, bostadsmarknad/boendesituation i kommunen, socioekonomisk bakgrund etc. Arbetslösheten i åldersgruppen 18-64 låg år 2019 på mer än dubbel så hög andel i Södertälje (8,7) jämfört med Uppsala (4,1). Andelen vuxna biståndsmottagare med mycket långvarigt bistånd låg år 2018 på 47,7 i Södertälje jämfört med 23,5 samma år i Uppsala. Att hjälpa medborgare ut i egen försörjning samt att sänka biståndskostnaderna är ett arbete som är i fokus i Uppsala, med en modell som kombinerar kontroller och utredning med praktiskt socialt arbete, stöd och hjälp. Att hjälpa klienterna ut i egen försörjning sker genom snabbaktivering -för att klienter ska ha en så kort aktualitet inom ekonomiskt bistånd som möjligt, korta ledtider, professionella utredningar, motivationssamtal med klienten, erbjuda SIP-möten/flerpartssamverkan och upprätta kontakter med andra myndigheter som klienten är hjälpt av för att finna vägar till försörjning på annat sätt än genom ekonomiskt bistånd. Parallellt med detta pågår arbetet med att säkerställa att felaktig utbetalning ej sker.

Uppsala kommun har genomfört förändringar i arbetssätt och utvecklat kontrollarbetet i nya och pågående ärenden. Genom en tät samverkan med utbildnings- och jobbcenter har vi sänkt våra kostnader för utbetalat ekonomiskt bistånd med ca 8 miljoner det senaste året. Avdelningen arbetar utifrån en modell att på ett gynnsamt sätt hjälpa Uppsalaborna ut i egen försörjning. Detta med målsättningen rätt bistånd till rätt person, utifrån Uppsala kommuns förutsättningar och utmaningar.

2. Hur ofta förekommer polisanmälningar inom försörjningsstödsverksamheten?

Avdelningen arbetar aktivt med FUT-frågan såväl förebyggande genom rutiner och information, genom kvalitetsgenomgångar samt genom utredningsarbete i anmälningar som inkommer internt och externt. Avdelningen samverkar också med andra myndigheter om felaktig utbetalning. En ökning av antal polisanmälningar har skett mellan år 2019 och jan-augusti 2020. År 2019 öppnades totalt 36 utredningar om misstänkt bidragsbrott och 11 utredningar lämnades vidare till polisen. Under perioden januari-augusti 2020 har hittills 22 utredningar om misstänkt bidragsbrott öppnats och 34 utredningar har lämnats vidare till polisen. Avdelningen har satsat resurser på att utreda misstänkta bidragsbrott och felaktig utbetalning vilket visar sig i siffrorna ovan.

3. Ser du att det är ett problem med fusk i form av skenskilmässor och bedrägligt uppgiven bostadsadress, svarta hyreskontrakt och felaktiga bidragsansökningar?

I uppföljning från avdelningen framkommer att dessa företeelser även förekommer inom Uppsala kommun och det arbetas aktivt med att stävja detta. Arbetsmarknadsnämnden beslutade 2019-12-16 om en regelbunden återkoppling och uppföljning av ekonomiskt bistånd med ett särskilt uppdrag utifrån olika punkter utöver besluten som rör redovisning och uppföljning. Detta för att kunna följa (bland annat) svarta kontraktsfrågan på ett nära sätt, månadsvis. I varje ny ansökan som inkommer till avdelningen kontrolleras hyreskontraktet. Avdelningen avslår kostnader på grund av icke godkänt andrahandsavtal eller om inneboendeavtalet bedömts vara ett icke godkänt andrahandsavtal. Detta för att stävja otillåten andrahandsuthyrning och svarta kontrakt. Per augusti 2020 har det hittills fattats 31 avslagsbeslut med anledning av kontrakt som bedöms som icke godkänt. Detta vittnar om att frågan om svarta kontrakt även är aktuell i Uppsala, den är viktig att arbeta vidare med men kan inte kan sägas vara i någon större omfattning.

Skenäktenskap är likväl för Uppsala som för Södertälje en utmaning. Socialsekreterare genomför varje månad en slagning i kommunens invånarregister (KIR) för att säkerställa antal skrivna på adressen. Om civilstånd inte går att utreda genom kontroller och besök på kontoret finns även möjlighet att genomföra hembesök. Erfarenhet av dessa besök, som måste föraviseras, är dock att det är svårt att genom ett hembesök utreda om personer bor i hemmet eller ej. Att utreda eventuella skenäktenskap genomförs enligt erfarenhet med framgång genom ett eventuellt hembesök, kontoutdrag och kontakter med klienten. I samtal och besök på kontoret får klienten svara och trovärdighet kan bedömas. Kvarstår misstankar lämnas ärendet över till polis. Det goda samarbetet med fastighetsbolagen och Försäkringskassan är till stor hjälp i frågan.

4. Om ovanstående förekommer, vad gör Uppsala kommun för att hindra den här typen av fusk?

Avdelningen har rekryterat personal och tagit fram rutiner och struktur i organisationen för ett kontrollarbete där alla nya biståndstagare ska kontrolleras och

godkännas innan handläggning av det ekonomiska biståndet sker. Sedan 1 november 2019 sker mer omfattande kontroll i alla nya ärenden som kommer till mottagningsenheten, innan beslut om bistånd fattas. Du ska som medborgare efter inskickad e-ansökan verifiera din ansökan genom följande handlingar:

- Kontoöversikt från din bank som visar hur många konton du har.
- Kontoutdrag för alla dina konton för de senaste tre månaderna, räknat från datum för ansökan.
- Skattedeklaration från Skatteverket. Om du inte deklarerat ska kontrolluppgift från Skatteverket lämnas.
- Hyresavtal. Om du hyr bostad i andra hand måste du även bifoga underlag som visar att andrahandsuthyrningen är godkänd av fastighetsägaren eller bostadsrättsföreningen.
- Kopia på beslut om uppehållstillstånd från Migrationsverket om du inte är svensk medborgare.

Informationen om förutsättningar om rätten till bistånd har förtydligats på kommunens hemsida. Under år 2020 har per augusti 1 464 nya hushåll kontrollerats. Av dessa har 1 123 bedömts som kompletta dvs. de begärda handlingarna har inkommit och godkänts. 79 har återtagit sin ansökan. En anledning till återtagen ansökan är att den sökande bedöms ingå i hushållsgemenskap med en make/maka/sambo. Andra förhållanden som uppmärksammas genom denna kontroll är att den sökande erhållit annan inkomst/ersättning, uppbär sparmedel, löpande inkomster över norm eller ej godkänd sysselsättning. Detta är ett exempel på hur avdelningen arbetar för och kan upptäcka och stävja att felaktigt ekonomiskt bistånd utgår.

Efter denna kontroll fortsätter utredning om rätten till bistånd av socialsekreterare med personligt besök och planering för snabb aktivering och egen försörjning. I pågående ärenden sker kontroll genom informationssystemet Sammansatt bastjänst ekonomiskt bistånd (SSBTEK) vid varje månadsansökan. Genom SSBTEK kan handläggare inom socialtjänstens verksamhetsområde ekonomiskt bistånd få utlämnat information från Arbetslöshetskassornas Samorganisation, Arbetsförmedlingen, CSN, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Skatteverket och Migrationsverket. Handläggarna gör motiverad kontroll/fördjupad utredning i sina ärenden på förekommen anledning. Vidare tas ut månadsstatistik ut och följes upp om något avviker. Avdelningen arbetar också med kvalitetsgenomgångar på ett systematiskt sätt där ärenden kontrolleras utifrån uppsatta kontrollpunkter. Resultatet återkopplas till respektive enhet för eventuell uppföljning och fördjupad utredning.

Avdelningen arbetar med Felaktig utbetalning (FUT) dels genom förebyggande insatser, rutindokument och information till avdelningens socialsekreterare, men också genom kontroller, att utreda och polisanmäla misstänkta bidragsbrott. Avdelningen samverkar med andra kommuner i FUT-nätverk, där olika handläggningsfrågor och utredningsförfaranden diskuteras och där man kan ta hjälp av varandra, se trender och analysera förändringar. Genom olika samverksansforum, bland annat genom Sveriges kommuner och regioner (SKR) samverkar Uppsala med Södertälje.

Mohamad Hassan (L)

Ordförande i arbetsmarknadsnämnden